

Ympäristö- ja ilmastotoimien toimenpideohjelma

Naantali*

Lukuohjeet

YMPÄRISTÖ- JA ILMASTO-OHJELMAN TAVOITTEET

1. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 80% vuoteen 2030 mennessä (vuoden 2007 tasosta)
2. Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen vuoteen 2030 mennessä
3. Saaristomeren ja vesistöjen hyvä tila vuoteen 2030 mennessä
4. Naantali on esimerkillinen ympäristö- ja ilmastotoimija, -viestijä ja kasvattaja

TOIMENPITEIDEN JAOTTELU

Toimenpiteet on jaoteltu sen mukaan, mitä tavoitetta toimenpide ensisijaisesti edistää. Jotkut toimenpiteet edistävät useampaa tavoitetta. Esimerkiksi metsittämiseen tai viherrakenteen lisäämiseen liittyvät toimenpiteet voivat vähentää luonnon köyhtymistä sekä kompensoida kasvihuonekaasupäästöjä lisäämällä tai ylläpitämällä hiilinieluja.

TOIMENPITEIDEN TILAT

Toimenpiteiden seuranta on pyritty parantamaan merkitsemällä ne värikoodein. Jos toimenpiteen tilanne on vihreä, se on joko käynnistynyt, käynnissä tai varmuudella käynnistymässä. Jos toimenpiteen tilanne on keltaisella, se on vielä suunnitteluvaiheessa. Jos toimenpiteen tilanne on punaisella, sitä ei toteuteta tai ei ainakaan toistaiseksi toteuteta.

Tavoite 1:

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
80% vuoteen 2030 mennessä (vuoden
2007 tasosta)

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Parannetaan energiatehokkuutta ja lisätään uusiutuvaa energiaa
2. Vähennetään liikenteen päästöjä
3. Lisätään ilmastokestävyyttä kaavoituksen, maankäytön ja rakentamisen avulla
4. Edistetään kiertotaloutta ja hankintojen kestävyyttä
5. Turvataan hiilinielut ja -varastot osana päästötavoitetta

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteyshenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutumivuosi	Lisätiedot (linkki)
1	Keskittetyt kestävä ja uusiutuvan energian ratkaisut	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Mahdollistetaan uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia myös ei-omavaraistalouksille.	Konkreettinen toimenpide puuttuu	Tekniset palvelut	Uusiutuvan energian lisääminen	Jatkuva	Toimenpide poistettu
2	Katuvalaistuksessa suurpainenatriumvalaisimien korvaaminen LED-valaisimilla	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Katuvalaistuksessa suurpainenatriumvalaisimien korvaaminen LED-valaisimilla. Vuonna 2023 vaihdettavia valaisimia on jäljellä n. 3000 kpl. Vuotuinen valaisimien vaihtomäärä n. 130 kpl.	Käynnissä, jatkuva	Tekniset palvelut	Energiatehokkuuden lisääminen	Jatkuva	
3	Merimaskun koulun lämmitysjärjestelmän vaihtaminen öljystä maalämpöön	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Toimenpide on osa KETS (Kunta-alan energiatehokkuussopimus)-ohjelman asteittaista öljylämmityksestä luopumista. Tammikuussa 2024 Naantalissa oli 14 kpl öljylämmitteisiä kiinteistöjä.	Aloitetaan	Tekniset palvelut, Pekka Alm	Energiatehokkuuden lisääminen, kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	
4	Selvitys kaupungintalon aurinkosähköjärjestelmästä	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Tilalaitos selvittää mahdollisuutta tuottaa osa kaupungintalon kuluttamasta sähköstä aurinkopaneeleilla. Toimenpide ilmastotiekartta 2030:sta.	Selvitetään	Tekniset palvelut, Pekka Alm	Uusiutuvan energian lisääminen	2024-2025	
5	Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen (KETS) 2017-2025 tavoitteiden edistäminen	Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Naantalissa kaupunki liittyi Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen 20.6.2022. KETS on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2017-2025. Sopimuksen mukaisesti Naantalissa kaupunki vähentää energian käyttöä vähintään 7,5% kauden 2017-2025 loppuun mennessä.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Pekka Alm ja Tekniset palvelut, Ville Laaksonen (KETS-vastaava)	Energiatehokkuuden lisääminen	2022-2025	https://www.naantali.fi/fi/uutiset/naantali-liittyy-kuntien-energiatehokkuussopimukseen

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteishenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutumisvuosi	Lisätiedot (linkki)
6	Biopohjaisten raaka-aineiden hyödyntäminen viemäröinnin putkituksessa	Ekologinen rakentaminen	Naantalin vesihuoltolaitos toteuttaa pilottikohteena Taimontien vesihuoltolinjojen saneerauksen, jossa viemäröinnin putkituksessa hyödynnetään biopohjaisista raaka-aineista valmistettua putkea. Toinen kohde tulee olemaan Luonnonmaan perhetalon alue vuonna 2024.	Käynnissä	Vesihuoltolaitos	Kiertotalouden edistäminen	2023-2024	
7	Selvitetään edellytyksiä kaupungin sähköpolkupyörien vuokraamiselle työntekijöiden käyttöön iltaisin ja viikonloppuisin	Liikenne ja liikkuminen	Selvitetään edellytyksiä kaupungin sähköpolkupyörien vuokraamiselle työntekijöiden käyttöön iltaisin ja viikonloppuisin	Ei toistaiseksi suunnitteilla	Hallintopalvelut, Irmeli Niittymäki	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	-	Toimenpide poistettu
8	Selvitys kaupungin työntekijöiden yhteiskäyttöisestä sähköautosta	Liikenne ja liikkuminen	Selvitys kaupungin työntekijöiden yhteiskäyttöisestä sähköautosta.	Selvitys käynnissä	Tekniset palvelut, Mika Hirvi	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	
9	Selvitys henkilökunnan työmatkaliikkumisen Föli-edusta	Liikenne ja liikkuminen	Selvitetään mahdollisuutta tarjota henkilökunnalle Föli-etu työmatkaliikkumiseen	Selvitetään	Hallintopalvelut, Irmeli Niittymäki	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	
10	Naantalin kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma 2030:n toimenpiteiden edistäminen	Liikenne ja liikkuminen	Naantalin kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma 2030 on kaupungin ensimmäinen aktiivista ja kestävästä liikkumista edistävä strategia. Ohjelman tavoitteena on luoda suuntaviivat kävelyn ja pyöräliikenteen systemaattiselle ja pitkäjänteiselle edistämistyölle Naantalissa. Ohjelma sisältää 19 toimenpidekokonaisuutta. Ohjelman seuranta raportoidaan vuosittain tekniselle lautakunnalle.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Sivistyspalvelut	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, terveyden, turvallisuuden, tasa-arvon ja viihtyisyyden lisääntyminen.	2022-2030	https://www.naantali.fi/fi/asuminen-ja-ymparisto/kaupunkisuunnittelu/kunnallistekniikka/kavely-ja-pyoraily

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteishenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutumisvuosi	Lisätiedot (linkki)
11	Ilmastokestävä yhdyskuntasuunnittelu: Luonnonmaan yleiskaava	Liikenne ja liikkuminen	Johdonmukaisella kaavoituksella varmistetaan kestävä yhdyskuntarakenteen kehittyminen: kohteena Luonnonmaan yleiskaava.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Kaisa Äijö	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2023-2024	
12	Ilmastokestävä yhdyskuntasuunnittelu: Manner-Naantalin ja Luonnonmaan täydennysrakentaminen/ asemakaavoitus	Liikenne ja liikkuminen	Johdonmukaisella kaavoituksella varmistetaan kestävä yhdyskuntarakenteen kehittyminen: kohteena Manner-Naantalin ja Luonnonmaan täydennysrakentaminen/ asemakaavoitus	Käynnissä	Tekniset palvelut, Kaisa Äijö	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	
13	Ilmastovaikutusten arviointi kaupungin tekemissä kaavoissa	Liikenne ja liikkuminen	Ilmastovaikutusten arviointi sisältyy kaikkiin kaupungin kaavoihin. Naantalin ympäristöohjelman 2020-2024 strategisia tavoitteita edistetään kaikilla kaavatasoilla. Vuonna 2023 järjestettiin kaupungin kaavoittajille FCG:n kaavoitus ja ilmasto-koulutus 27.9.2023 sekä Rambollin kaavoituksen ilmastotyöpaja 14.12.2023.	Käynnissä, jatkuva	Tekniset palvelut, Kaisa Äijö	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Jatkuva	
14	Naantalin rautatieliikennepaikan (asemaseutu) kehittäminen	Liikenne ja liikkuminen	Naantalin liikennepaikkaa käytetään tällä hetkellä ainoastaan tavaraliikenteen kuljetuksiin, huonokuntoinen ratapiha ei enää tekniikaltaan täytä nykypäivän vaatimuksia. Rautatieliikennepaikasta tehdään ratasuunnitelma, jonka tavoitteena on henkilöjunaliikenteen mahdollistaminen Naantaliin, tavaraliikenteen turvaaminen sekä teollisuuden kilpailukyvyyn parantaminen. Ratasuunnitelman tilaajina ovat Väylävirasto ja Naantalin kaupunki. Suunnitelman laatii AFRY Finland Oy ja sen arvioidaan valmistuvan vuoden 2024 loppuun mennessä.	Käynnissä	Kaupunginhallitus, Tekniset palvelut, Mika Hirvi	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024 Ratasuunnitelma 2024-2025	https://vayla.fi/turku-uusikaupunki-raisionaantali/naantalin-liikennepaikan-kehittaminen-ratasuunnitelma

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteyshenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutumisvuosi	Lisätiedot (linkki)
15	Elintarvikekuljetusten toimituskertojen vähentäminen	Liikenne ja liikkuminen	Strateginen toimenpide: logistiikan kehittäminen kaupungin ateriapalveluissa, mittari: elintarvikekuljetusten toimituskertojen vähentäminen	Käynnissä	Tekniset palvelut, Pekka Alm	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	
16	Pääkirjaston ja lähikirjastojen aineiston kelluttaminen	Liikenne ja liikkuminen	Naantalissa kokeillaan pääkirjaston ja lähikirjastojen aineistojen kelluttamista, eli että aineisto jää siihen kirjastoon, johon se palautetaan. Kelluttamisella pyritään vähentämään aineistojen kuljettamista eri toimipisteiden kesken ja varmistamaan, että oikea aineisto on oikeassa paikassa.	Aloitetaan 2024	Sivistyspalvelut, Anne Sjöström	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	
17	Kaupungin omistamien joutomaiden kartoitus ja metsittäminen	Metsät	Viheryksikkö kartoittaa ja metsittää kaupungin omistamia joutomaita soveltuvin osin.	Käynnissä, jatkuva	Viheryksikkö, Simo Saarinen	Hiilinielujen lisääminen, luonnon köyhtymisen pysäyttäminen	Jatkuva	
18	Koko-Naantalın kaupungin alueen hiilinielujen määrän laskeminen	Metsät	Uuden, koko kaupungin alueen hiilinielujen raportin tilaaminen. Edellinen maankäytön päästöt ja nielut -raportti tehty vuosille 2010 ja 2016.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala, Kaisa Äijö	Kaupungin alueen hiilinielujen selvittäminen	2024	Toimenpide toteutunut, siirretty vuoden 2024 toteumaan
19	Kaupungin kilpailuttajien osaamisen lisääminen hankintojen kestävydestä	Kestävät hankinnat	Vuonna 2024 järjestetään koulutus kaupungin kilpailuttajille kestävästä hankinnoista. Kestävässä hankinnoissa toteutuvat kestävä kehityksen kolme keskeistä teemaa: ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys.	Selvitetään	Hallintopalvelut, Riikka Söderlund	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	Toimenpide toteutunut, siirretty vuoden 2024 toteumaan
20	Sähkökäyttöisten koneiden hankkiminen uusimisen yhteydessä	Kestävät hankinnat	Kaupungin käytössä olevien koneiden uusimisen yhteydessä siirrytään sähkökäyttöisiin laitteisiin. Esim. vuonna 2024 hankitaan viheryksikölle sähkökäyttöinen suurteholeikkuri	Käynnissä, jatkuva	Yhdyskuntatekniikka, Mika Hirvi	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Jatkuva	

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteyshenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutumisvuosi	Lisätiedot (linkki)
21	Henkilö- ja pakettiautohankinnoissa siirtyminen vähäpäästöisiin ajoneuvoihin	Kestävät hankinnat	Strateginen toimenpide: henkilö- ja pakettiautohankinnoissa siirytään vähäpäästöisiin ajoneuvoihin. Mittari: vähäpäästöisiä ajoneuvoja vähintään 38,5 %:ia hankittavista ajoneuvoista.	Käynnissä, jatkuva	Tekniset palvelut, Mika Hirvi	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Jatkuva	
22	Käsienpesuallaiden hanojen veden säästämisen toimenpiteet	Kestävät hankinnat	1. Kaupungin rakentamiin uusiin kohteisiin hankitaan hanat, joissa automaattisekoittaja, 2. kaupunki seuraa veden kulutusta, 3. kaupungin omistamien kiinteistöjen hanojen maksimipäästö määrää on pienennetty	Käynnissä, jatkuva	Tekniset palvelut, Pekka Alm	Veden kulutuksen vähentäminen	Jatkuva	Toimenpide poistettu
23	Kasvisruuan ja lähikalan suosiminen kaupungin kokoustarjoiluissa	Kestävät hankinnat	Kaupungin kokoustarjoiluissa aletaan suosia kasvisruokaa ja lähikalaa.	Selvitetään	Kaupungin kaikki toimialat	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, lähialueen elinkeinotoiminnan tukeminen	Jatkuva	
24	Käytöstä poistettujen muoviputkien kierrätys	Kiertotalous	Kaupunki kerää käytöstä poistettuja muoviputkia ja kuorma vieäään Topinojalle. Toistaiseksi muovi poltetaan energiaksi, mutta Topinojalle tulossa muovin kierrätysmahdollisuus.	Käynnissä, jatkuva	Vesihuoltolaitos, Rami Pirkola	Kiertotalouden edistäminen	Jatkuva	Toimenpide poistettu
25	Bio-, kiertotalous- ja cleantech -liiketoiminnan edistäminen Nesteen entisellä jalostamoalueella	Kiertotalous	Nesteen entisen jalostamoalueen ja Luolalan yksityisomistuksessa olevien maa-alueiden kehittäminen yhteistyössä alueen maanomistajien kanssa ja satamasidonnaisen teollisuustoiminnan kehittämisedellytysten tukeminen. Toimenpide Naantalin kaupunkistrategia 2026:ssa. Vuonna 2023 Naantalin kaupunki ja Neste Oyj sopivat Satama-Tupavuoren kaupunginosan maakaupasta, jolla kaupunki aikoo edistää vihreää siirtymää.	Käynnissä	Kaupunginjohtaja, tekninen johtaja, elinkeinopäällikkö	Kiertotalouden ja vihreän siirtymän edistäminen	Jatkuva	https://www.naantali.fi/fi/uutiset/naantalin-kaupunki-ja-neste-oyj-ovat-sopineet-maakaupasta-naantalin-kaupunki-aikoo-edistaa

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteyshenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutumisvuosi	Lisätiedot (linkki)
26	Jätteiden monilokeroastioiden järjestäminen keskeisimmille kaupungin toimipisteille ja keskeisimmille turistialueille	Kiertotalous	Kaupunki järjestää jätteiden monilokeroastioita keskeisimmille toimipisteilleen (kaupungintalo ja koulut) ja keskeisimmille turistialueille. Turistialueella Naantalin Satamassa pilotoitiin kesällä 2023 pop-up-tyylistä yli 10 jakeen jätekeräystä.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Pekka Alm, Viheryksikkö	Kiertotalouden edistäminen	2023-2024	Seurannan parantamisen takia toimenpide jaettu kahdeksi eri toimenpiteeksi
26	Jätteiden monilokeroastioiden järjestäminen keskeisimmille turistialueille	Kiertotalous	Kaupunki järjestää jätteiden monilokeroastioita keskeisimmille turistialueille. Turistialueella Naantalin Satamassa pilotoitiin kesällä 2023 pop-up-tyylistä yli 10 jakeen jätekeräystä.	Käynnissä	Tekniset palvelut, tilapalvelut, viheryksikkö	Kiertotalouden edistäminen	2023-2024	
26	Jätteiden monilokeroastioiden järjestäminen keskeisimmille kaupungin toimipisteille	Kiertotalous	Kaupunki järjestää jätteiden monilokeroastioita keskeisimmille toimipisteilleen (kaupungintalo ja koulut)	Selvitetään	Tekniset palvelut, tilapalvelut	Kiertotalouden edistäminen	2024-2025	
27	Sähköisen säilyttämisen hanke ja sähköisen arkistoinnin käyttöönotto	Kiertotalous	Kaupunkiorganisaation paperiaineistojen digitoimista ja viemistä sähköiseen säilytykseen edistetään systemaattisesti etenkin niiltä osin, kun se on järkevää ja kustannustehokasta. Myös hallinnoimattomien sähköisten aineistojen vientiä verkkolevyiltä tai muista tallennuspaikosta sähköiseen säilytysjärjestelmään edistetään.	Käynnissä	Hallintopalvelut, Enni Lamppu	Resurssien säästäminen		

Tavoite 2:

Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen
vuoteen 2030 mennessä

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Lisätään luontotietoa ja sen hyödyntämistä
2. Kehitetään kaupungin sisäistä toimintamallia
3. Suojellaan ja hoidetaan uhanalaisia elinympäristöjä ja eliölajeja
4. Lisätään uuselinympäristöjä
5. Torjutaan vieraslajeja
6. Hoidetaan kaupungin omistamia metsiä kestävästi
7. **Lisätty: Säilytetään ja lisätään kaupunkiluonnon monimuotoisuutta**

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteyshenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutusvuosi	Lisätiedot (linkki)
30	Kaupungin omistamien metsäalueiden liittäminen METSO-ohjelmaan	Elinympäristöjen hoito	Naantalin kaupungin omistamien saarissa sijaitsevien talouskäytössä olevien metsäalueiden liittäminen METSO-ohjelmaan soveltuvin osin. Viheryksikkö on ehdottanut METSO-kohteita ELYlle.	Prosessi käynnissä	Tekniset palvelut, Satu Lainio	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen suojelemalla metsäalueita, hiilinielujen lisääminen	2024 2024-2025	
31	Kaupunki selvittää uuden luonnonsuojelualueen perustamista	Elinympäristöjen hoito	Selvitetään mahdollisuutta perustaa luonnonsuojelualue Viialanjärvelle. Toimenpiteenä tähän liittyen luontokartoituksen tilaaminen konsulttityönä.	Selvitetään Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen	2024	
32	Varsinais-Suomen Helmikunnat II-hanke	Elinympäristöjen hoito	Varsinais-Suomen Helmikunnat II on Valonian ja kahdeksan varsinaissuomalaisen kunnan yhteinen luonnonhoitohanke, jonka toteutusaika on 1.4.2023 – 31.10.2024. Hankkeessa kartoitetaan ja kunnostetaan perinneympäristöjä Naantalin kaupungin alueella Kailossa, Pakinaisissa, Vaarjoella ja Ruokoraumalla.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen kartoittamalla ja kunnostamalla perinneympäristöjä	2024	https://valonia.fi/hanke/varsinais-suomen-helmikunnat2/
33	Pölyttäjätavallisen ympäristönhoidon edistäminen Naantalin kaupungissa	Elinympäristöjen hoito	Naantalin kaupungin ympäristönsuojelu ja viheryksikkö osallistuvat yhteistyökumppanina Suomen luonnonsuojeluliiton vetämään hankkeeseen 2024-2028. Hanke on osa laajempaa Priodiversity LIFE-hanketta, ja se sisältää: 1. pölyttäjätavallisen ympäristönhoidon demonstraatioalueen perustamisen 2. demoalueen hoitosuunnitelman laadinnan ja hoidon toteuttamisen 3. viheralueiden suunnittelusta ja hoidosta vastaavien ammattilaisten kouluttamista 4. ympäristökasvatusta ja viestintää kuntalaisille, kotipuutarhureille ja taloyhtiöille.	Käynnistyy 2024 Käynnissä	Suomen luonnonsuojeluliitto, Tekniset palvelut, Saija Kajala, Viheryksikkö, Simo Saarinen	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen, pölyttäjien elinolosuhteiden ja sitä kautta luonnon monimuotoisuuden parantaminen.	2024 2024-2028	https://www.sll.fi/2023/10/16/luonnonsuojeluliitto-mukana-luontokatoa-torjuvassa-jattihankkeessa/

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteys henkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutusvuosi	Lisätiedot (linkki)
34	Luontopaikkatiedon saavutettavuuden ja vaikuttavuuden lisääminen kaupunkiorganisaation sisällä	Luontotieto	Luontopaikkatiedon saavutettavuuden ja vaikuttavuuden lisääminen esim. kehittämällä kaupungin Tiera City-ohjelmaa.	Selvitetään	Tekniset palvelut, paikkatietoasiantuntija, Saija Kajala	Luonnon parempi huomioiminen organisaation toiminnassa ja päätöksissä	~~Jatkuva 2024-~~ 2026	
35	Kaupunkivihreän säilyttäminen	Luonnon monimuotoisuus	Puistojen/puiden varjostava merkitys kaupungissa ilmaston lämmetessä ja hellejaksojen pidentyessä. Kaupunkivihreällä – metsillä, rakennetuilla puistoilla, katuistutuksilla ja pihoilla – on keskeinen rooli hiilinielujen kasvattamisessa. Kaupunkivihreän lisääminen lieventää myös helleaaltoja ja kaupunkitulvia sekä edistää luonnon monimuotoisuutta.	Jatkuva	Tekniset palvelut, kaavoitus, yhdyskuntatekniikka	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen, hiilinielujen lisääminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Jatkuva	Toimenpide poistettu, ei tarpeeksi spesifi toimenpiteenä
36	Viherrakenneselvityksen teettäminen	Luontotieto	Riittävien ekologisten käytävien turvaaminen ja parantaminen sekä lähivirkistysverkoston kehittäminen ja turvaaminen teettämällä Naantalien kaupungille viherrakenneselvitys.	Selvitetään	Tekniset palvelut, Saija Kajala ja Kaisa Äijö	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen, hiilinielujen lisääminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Jatkuva 2025-2026	
37	Kaupungin niittyjen kartoittaminen ja uudelleenluokittelu	Elinympäristöjen hoito	Viheryksikössä alkoi 2023 työ uuteen valtakunnalliseen viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 siirtymiseen. Metsät sekä rakennetut viheralueet, kuten puistot ja ulkoliikuntapaikat, käytiin läpi ensin ja vuonna 2024 siirrytään avoimiin viheralueisiin eli niittyihin.	Käynnistyy 2024 Käynnissä	Viheryksikkö, Simo Saarinen ja Satu Lainio	Kartoittamisen avulla uusia alueita suunnitellessa luontoarvot voidaan ottaa paremmin huomioon.	2023-	
38	Matkailijanpuiston kehittäminen monimuotoiseksi kaupunkikeitaaksi	Uuselin ympäristöt	Matkailijanpuiston kehittäminen monimuotoiseksi kaupunkikeitaaksi. Suunnitelma tehty, mutta toimenpiteelle ei ole osoitettu rahaa ainakaan 2023-2027 talousarviossa.	Ei toteuteta ainakaan toistaiseksi	Viheryksikkö, Simo Saarinen	Luonnon monimuotoisuuden edistäminen	2024	Toimenpide poistettu

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteys henkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutusvuosi	Lisätiedot (linkki)
39	Kaupungin viheralueilla ei käytetä ympäristölle tai terveydelle haitallisia torjunta-aineita	Luonnon monimuotoisuus		Selvitetään	Viheryksikkö	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen		Toimenpide poistettu
40	Kaupunki hoitaa maillaan olevia uhanalaisiksi luokiteltuja perinnebiotooppeja	Elinympäristöjen hoito	Jatkuva toimenpide Kaupunki hoitaa maillaan olevia uhanalaisiksi luokiteltuja perinnebiotooppeja	Alkaen v. 2025? Käynnissä	Viheryksikkö	Luonnon monimuotoisuuden lisääminen perinneympäristöjä hoitamalla	2025 eteenpäin jatkuva 2025-2026	
41	Kaupunki pitää yllä ja lisää ajantasaista luontotietoa erilaisin luontoselvityksin	Luontotieto	Kaupunki voi teettää erilaisia luontoselvityksiä kunnan luontotiedon lisäämiseksi esimerkiksi uhanalaisista lajeista ja luontotyypeistä. Ajantasaisilla luontotiedoilla saadaan tietoa kaupungin luonnon nykytilasta.	Selvitetään Käynnissä, jatkuva	Ympäristönsuojelu	Luonnon parempi huomioiminen organisaation toiminnassa ja päätöksissä	Lisätty: Jatkuva	
42	Kaupunki kehittää maankäytön sisäisiä suunnitteluprosesseja luonnon monimuotoisuutta säästävällä ja lisäävällä tavalla	Kaupungin sisäinen toimintamalli	Luonnon monimuotoisuutta koskevat tavoitteet viedään konkreettisina toimina osaksi kaupungin erilaisia maankäytön suunnitteluprosesseja.	Selvitetään	Tekniset palvelut	Luonnon parempi huomioiminen organisaation toiminnassa ja päätöksissä	Lisätty: 2025-2030	
43	Kaupunki perustaa uuselinympäristöjä (niityt, kedot, lehdot)	Uuselinympäristöt	Uuselinympäristö tarkoittaa ihmisen luomaa tai muokkaamaa elinympäristöä. Uuselinympäristöjen avulla voidaan tukea osaa lajeista ja luontotyypeistä. Monimuotoisuuden uudella tavalla huomioivat uuselinympäristöt voivat olla esimerkiksi hyvin hallitun näköistä viherrakentamista. Uuselinympäristö tarkoittaa ihmisen luomaa tai muokkaamaa elinympäristöä. Uuselinympäristöjen avulla voidaan tukea osaa lajeista ja luontotyypeistä. Uuselinympäristöjä toteutetaan esim. Priodiversity LIFE-hankkeessa.	Selvitetään Selvitys käynnissä	Viheryksikkö	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen	Lisätty: 2024-2028	

Tavoite 3:

Saaristomeren ja vesistöjen hyvä tila
vuoteen 2030 mennessä

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Toteutetaan konkreettisia toimia valuma-alueella
2. Tehdään yhteistyötä ylikunnallisissa verkostoissa

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteys henkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutusvuosi	Lisätiedot (linkki)
44	Naantali uusi Itämerihaasteen sitoumuksensa	Itämerihaaste Naantalissa	Itämerihaaste kutsuu organisaatiot mukaan vapaaehtoisin toimiin vesiensuojelun hyväksi. Neljännellä toimenpidekaudella 2024-2028 painotetaan etenkin hulevesien aiheuttaman kuormituksen vähentämistä, luonnon monimuotoisuuden edistämistä sekä yhteistyötä ja osallistamista.	Uusitaan	Tekniset palvelut, Saija Kajala	Saaristomeren tilan parantaminen	2024	http://www.itamerihaaste.net/
45	Vaarjoen kosteikon perustaminen	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Kaupunki on laatimassa vuoden 2024 aikana Vaarjoen kosteikon yleissuunnitelmaa jo myönnettyllä ELY-keskuksen avustuspäätöksellä tuettuna.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala	Saaristomeren tilan parantaminen vähentämällä ravinnekuormitusta mereen	2026 ~~2025-2026~~	
46	Coastrider-tutkimukset Naantalin merialueilla	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Coastrider-tutkimus on Havsmanualen 2-hankkeessa kehitetty vedenlaadun tutkimusmenetelmä. Hankkeen tutkimustulosten avulla on kehitetty vedenlaatumittauksiin pohjautuva toimintamalli rannikkovesien kuormittuneisuuden ajallisesti ja alueellisesti tarkkaan ja kattavaan arviointiin. Vuonna 2023 Coastrider-tutkimuksia jatkettiin niiltä osin kuin vuonna 2022 ei vielä tutkittu Naantalin kaupungin tiettyjä vesialueita (Rymättylä ja Livonsaari). Vedenlaatua seuraamalla saadaan tietoa vesistön tilassa tapahtuvista muutoksista ja valuma-alueella tehtävien toimien vesistövaikutuksista.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala	Löytää nk. Hot spot-alueet, joissa Saaristomeren tilan parantamiseksi tähtäävät toimet ovat erityisen kannattavia. Seurata Saaristomeritoimien vaikuttavuutta.	Lisätty: Valtuustokausittain	https://prolitore.fi/fi/etusivu/
47	Naantalin merenlahdet -hanke	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Hankkeen tavoitteena on laatia Naantalin kaupungin alueen hot spot-kohteiksi tunnistetuille merenlahdille kunnostussuunnitelmia. Hankkeessa parannetaan myös Naantalin asukkaiden ympäristötietoisuutta vesiluonnosta ja luontoarvoista, edistetään omatoimista kansalaistoimintaa, annetaan neuvontaa ja tuetaan omatoimisia kunnostuksia ja järjestäytymistä vesiensuojelun kentässä. Hankkeen kesto 2023-2024.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala, Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry	Saaristomeren tilan parantaminen, ympäristökasvatuksen lisääminen	2023-2024	https://www.naantali.fi/fi/tapahtumat/yleisotilaisuus-naantalin-merenlahdet-hankkeesta

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteys henkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutusvuosi	Lisätiedot (linkki)
48	Velkuan vesi- ja jätehuollon parantamisen ja kehittämisen suunnitelma	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Velkuan vesi- ja jätehuolto tullaan liittämään Turun puhdistamoon. Suunnitelma valmistuu vuonna 2024, rakentaminen alkaa tulevina vuosina.	Käynnissä	Vesihuoltolaitos	Saaristomeren tilan parantaminen	2024	
49	Vesiensuojelun sisällyttäminen peltojen vuokrasopimusten ehtoihin	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Peltojen vuokrasopimuksiin veloitteeksi vesiensuojelutoimia, kuten maan kasvukunnon parantaminen [uudistavan viljelyn keinoin (BSAG)] ks. Maankasvukuntososopimus .	Selvitetään	Tekniset palvelut, Matti Kotiniemi	Saaristomeren tilan parantaminen		Toimenpide toteutunut, siirretty vuoden 2024 toteumaan
50	Suodattimia hulevesikaivoihin-kokeilu	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Vuoden 2024 aikana kokeillaan suodattimia hulevesikaivoissa	Käynnissä	Vesihuoltolaitos, Rami Pirkola	Saaristomeren tilan parantaminen	2024	
51	Kaupungin ympäristönsuojelun Saaristomeriraha vuodelle 2024	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Naantalin kaupunki on varannut vuodelle 2024 ympäristönsuojelun kustannuspaikalle 100 000 euroa ostopalveluihin konkreettisiin Saaristomeren pelastustoimiin Naantalin alueella. Kaupunginhallitus päättää, mihin määräraha käytetään.	Käyttöön 2024 Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala	Saaristomeren tilan parantaminen	2024	
52	Saaristomeritoimien yleissuunnitelma vuosille 2025-2030	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Yleissuunnitelmatyössä selvitetään Naantalin kuntarajojen sisällä olevat mahdollisuudet 1. Saaristomeren rannikkoalueen valuma-alueen vesienhallintaan (mm. kosteikot ja muut luontopohjaiset ratkaisut), 2. kaupungin eri toimialojen mahdollisuudet toteuttaa kestävää vesienhallintaa ja vähentää ravinnekuormitusta (sis. hulevedet, jätevedet, kaupungin omistamat viheralueet, metsät ja pellot) ja 3. yhteistyön tuomat mahdollisuudet, eli erilaisiin yhteistyöhankkeisiin osallistuminen osana Naantalin omaa Saaristomerityötä.	Käynnissä	Tekniset palvelut, Saija Kajala	Saaristomeren tilan parantaminen	2024 Suunnitelma 2024 aikana	
53	Erikoiskasviljelyn (varhaisperuna) vesiensuojelutoimien edistäminen yhteistyössä	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Varhaisperunan viljely on ravinneintensiivistä. Vesiensuojelutoimien edistämistä voisi tehdä yhteistyössä esim. MTK:n kanssa.	Selvitetään		Saaristomeren tilan parantaminen		Toimenpide poistettu

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteyshenkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutumisvuosi	Lisätiedot (linkki)
54	Vesivastuusitoumukset kaupungin konserniyhtiöiden kanssa sekä muiden yritysten kannustaminen	Konkreettiset toimet valuma-alueella	Vesivastuusitoumus haastaa suomalaiset yritykset ja organisaatiot tunnistamaan vesiriskit arvoketjuissaan sekä kehittämään kestäväää veden käyttöä ja hallintaa.	Selvitetään	Hallintopalvelut	Saaristomeren tilan parantaminen	Lisätty: 2024-2025	https://mmm.fi/vesi_vastuusitoumus

Tavoite 4:

Naantali on esimerkillinen ympäristö- ja
ilmastotoimija, -viestijä ja -kasvattaja

Kuinka tavoitteeseen päästään:

1. Kaupungin koulut ja päiväkodit kasvattavat lapsia arvostamaan ympäröivää luontoa ja antavat perustan hyvän luontosuhteen syntymiselle
2. Kehitetään vaikuttavaa ympäristö- ja ilmastoviestintää
3. Toimitaan aktiivisesti alueellisissa ja paikallisissa verkostoissa
4. Huomioidaan ympäristövastuullisuus omistajaohjauksessa
5. Edistetään vihreän siirtymän- ja kiertotalousyritysten sijoittumista Naantaliin

Toimenpiteet

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteys henkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutusvuosi	Lisätiedot (linkki)
55	Naantalin kaupungin osallistuminen Itämeripäivään vuosittain	Ympäristöviestintä	Kaupungin osallistuminen Itämeripäivään 31.8.2024 esim. viestimällä ja aktivoimalla kaupungin toimialoja. John Nurmisen Säätiön käynnistämää ja koordinoimaa Itämeripäivää vietetään vuosittain aina elokuun viimeisenä torstaina erilaisten tapahtumien ja tempausten parissa.	Selvitetään Käynnissä, jatkuva	Viestintä, viestintäpäällikkö Tekniset palvelut ja viestintä	Ympäristö- ja ilmastoviestinnän lisääminen	Jatkuva	https://itameripaiva.fi/
56	Kimppakyytisovelluksen pilotointi	Liikenne ja liikkuminen	Strateginen toimenpide: Toteutamme elinvoimaa parantavia hankkeita yhteistyössä. Mittari: kimppakyytisovelluksen käyttöönotto. Suunniteltu Luolalan alueen yrityksille. Core orient Oy tarjoaisi palvelun.	Suunnitteilla	Viestintä, Tiina Rinne-Kylänpää, Hallintopalvelut, Lassi Rosala	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	2024	
57	Selvitys arjen kiertotalouskeskuksesta	Kiertotalous	Tilalaitos selvittää arjen kiertotalouskeskuksen avaamista yhteistyössä työllisyyspalvelujen kanssa. Paikkaa kiertotalouskeskukselle on etsitty, mutta sopivaa ei ole vielä löydetty. Selvitetään arjen kiertotalouskeskuksen avaamista yhteistyössä työllisyyspalvelujen kanssa.	Ei toistaiseksi toteutunut Selvitetään	Tilalaitos Tekniset palvelut	Kiertotalouden edistäminen	Lisätty: 2024	
58	Ympäristöhoito- teemapäivät kouluissa	Ympäristökasvatus	Koulut ja viheryksikkö tai ympäristönsuojelu järjestävät teemapäiviä, joiden aikana oppilaat pääsevät osallistumaan puiden istutukseen ja vieraslajien torjuntaan.	Toteutui 2023, jatko epävarma	Koulut ja viheryksikkö tai ympäristönsuojelu	Ympäristökasvatuksen lisääminen, luonnon köyhtymisen pysäyttäminen	-	Toimenpide poistettu
59	Ympäristöteemaiset kurssit Naantalin opiston kurssitarjonnassa	Ympäristökasvatus	Naantalin opiston kurssitarjonnassa on ympäristö- ja kiertotalousteemaisia kursseja esim. huonekalujen kunnostamisesta, ekologisesta ruokavaliosta ja hyötykasveista.	Jatkuva	Sivistyspalvelut, Erja Launiala	Ympäristökasvatuksen lisääminen	Jatkuva	Toimenpide poistettu

#	Toimenpide	Teema	Toimenpiteen kuvaus	Toimenpiteen tilanne	Toimiala ja yhteys henkilö	Tavoiteltava vaikutus	Toteutusvuosi	Lisätiedot (linkki)
60	Kaupunki haastaa asukkaat jokavuotisiin korttelitalkoisiin	Yhteistyö	Korttelitalkoilla lähiympäristön naapurusto tulee tutuksi ja kiinnostus oman ympäristön hoitoon kasvaa. Samalla myös ymmärrys omista vaikutusmahdollisuuksista ja oma-aloitteisuuden tärkeydestä kotinurkkien viihtyvyyden ylläpitämiseksi kasvaa. Talkoiden teemana voi olla esimerkiksi roskien keruu yleisiltä alueilta, niittyjen hoitotalkoot tai vieraslajien torjuntatalkoot.	Selvitetään	Tekniset palvelut, Viestintä	Yhteyden lisääminen omaan asuinympäristöön		Toimenpide poistettu
61	Kehitetään Pakinaisista luonnonhoitotoimien talkoopaikka yhteistyössä valtakunnallisen järjestöjen kanssa	Yhteistyö	Kehitetään Pakinaisista luonnonhoitotoimien talkoopaikka yhteistyössä valtakunnallisen järjestöjen kanssa	Selvitetään	Tekniset palvelut	Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen	Lisätty: 2025-2026	
62	Osallistuminen YLE:n Miljoona roskapussia-kampanjaan	Ympäristöviestintä	Osallistuminen YLE:n Miljoona roskapussia-kampanjaan myös vuonna 2024. Raision kaupunki haastaa Naantalina ja Raision kanssa suunnitellaan yhteistä viestintää. Kampanja on käynnissä 15.4.–5.6.2024.	Osallistutaan	Viestintä, Tiina Rinne-Kylänpää, Raision kaupunki	Ympäristö- ja ilmastoviestinnän lisääminen	2024	Toimenpide toteutunut, siirretty vuoden 2024 toteumaan
63	Kestävät käytänteet lentoon kunnissa (KEKÄLE)-hanke	Ympäristökasvatus	KEKÄLE keskittyy koulujen kestävyystyön johdonmukaistamiseen ja syventämiseen. Tämä toteutetaan kestävyyspolkumalleina tv-polkujen tapaan kirjaamalla konkreettisia ilmasto- ja kestävä kehityksen toimenpiteitä paikallisiin opetussuunnitelmiin. Hankkeessa ovat mukana Raision, Naantalina, Liedon, Laitilan ja Nousiaisten peruskoulut.	Käynnissä	Virpi Hirvensalo, Raisio, hankekoordinaattori	Ympäristökasvatuksen lisääminen	2023-2024 2023-2024 syksy	https://sites.google.com/edu.raisio.fi/kekale/
64	Saaristokasvatusohjelma	Ympäristökasvatus	Saaristokasvatus edistää naantalilaisten lasten ja nuorten suhdetta arvokkaaseen kotiseutuunsa. Käytännössä lasten suhdetta ympäröivään luontoon vahvistetaan ja nostetaan esiin niitä monia mahdollisuuksia, joita Naantali lapsille ja nuorille saaristokasvu ympäristönä tarjoaa. Lisätty: Kokonaisuutta on kehitetty yhteistyössä mm. Åbo Akademin SALT-verkoston kanssa.	Käynnissä	Varhaiskasvatus, Kaisa Rantala, perusopetus, Åbo Akademin SALT-verkosto	Ympäristökasvatuksen lisääminen	Lisätty: 2024 eteenpäin	